

SPRAWOZDANIE Z PRAC KSIĄŻNICY CIESZYŃSKIEJ W 2003 r.

1 Kwestie organizacyjne, administracyjne i finansowe

- 1.1 Aktualizacja „Planu ochrony obiektu”.
- 1.2 Wprowadzenie Instrukcji pt. „Postępowanie na wypadek zagrożeń, zapobieganie im oraz usuwania ich skutków”.
- 1.3 Przeprowadzenie kontroli stosowania „Instrukcji ochrony majątku Książnicy Cieszyńskiej” oraz wdrożenie jej nowej wersji, połączone z likwidacją uchybień w tym zakresie.
- 1.4 Administrowanie siedzibą:
 - 1.4.1 zorganizowanie gwarancyjnego przeglądu technicznego siedziby Książnicy Cieszyńskiej i doprowadzenie do likwidacji usterek,
 - 1.4.2 bieżące konserwacje i naprawy infrastruktury technicznej,
 - 1.4.3 rozbudowa dachowej instalacji oblodzeniowej i montaż haków zabezpieczających przed osuwaniem się lodu z gzymsów,
 - 1.4.4 rozbudowa systemu sygnalizacji włamania (zalecenie WŚIKP w Katowicach),
 - 1.4.5 montaż wyciągu z pracowni konserwatorskiej,
 - 1.4.6 naprawa i unowocześnienie instalacji elektrycznej,
 - 1.4.7 osuszanie sal ekspozycyjnych w piwnicach,
- 1.5 Ważniejsze inwestycje w zakresie wyposażenia.
 - 1.5.1 dostawa czterech komputerów oraz rozbudowa sieci komputerowej,
 - 1.5.2 dostawa mebli połączona z nową aranżacją wyposażenia Czytelnii oraz Pracowni Zbiorów Specjalnych,
 - 1.5.3 zakup aparatu cyfrowego.
- 1.6 Przeprowadzenie inwentaryzacji wyposażenia Książnicy Cieszyńskiej.
- 1.7 Przeprowadzenie kasacji wyeksploatowanego wyposażenia oraz dokonanie przemieszczeń wyposażenia i zbiorów wewnątrz siedziby Książnicy Cieszyńskiej w celu zrjonalizowania wykorzystania powierzchni magazynowych.
- 1.8 Prowadzenie spraw związanych z pozyskiwaniem środków ze źródeł pozabudżetowych (zał. nr 1.):
 - 1.8.1 przygotowanie i zgłoszenie projektu „Elektroniczny Słownik Biograficzny Śląska Cieszyńskiego” do CBC Phare (uzyskano dotację

w wysokości 7 701,00 EUR i podpisano umowę; termin realizacji – 31.03.2005),

1.8.2 przygotowanie i zgłoszenie wniosków o dofinansowanie projektu „Bibliotheca Tessinensis”, w głównej części finansowanego z CBC Phare (termin realizacji – 31.07.2004):

1.8.2.1 do Samorządu Województwa Śląskiego (uzyskano i rozliczono kwotę 2 000 zł),

1.8.2.2 do Komitetu Badań Naukowych (przyznano kwotę 6 700 zł do realizacji w 2004 r.)

1.8.2.3 do Ministerstwa Kultury na kwotę 7 289,40 (brak odpowiedzi – rozstrzygnięcie w 2004 r.),

1.8.3 przygotowanie i zgłoszenie wniosku do Ministerstwa Kultury o dofinansowanie programu ochrony i konserwacji zbiorów KC na kwotę 73 600 zł (brak odpowiedzi – rozstrzygnięcie w 2004 r.),

1.8.4 przygotowanie i zgłoszenie we współpracy z ZG Macierzy Ziemi Cieszyńskiej wniosków do samorządów gminnych i powiatowych z terenu polskiej części Śląska Cieszyńskiego o sfinansowanie kosztów opracowania i publikacji „Bibliografii publicystyki historycznej na łamach prasy Śląska Cieszyńskiego za lata 2000 – 2002” (ze względu na odrzucenie wniosku przez większość samorządów, realizację projektu zawieszono),

1.8.5 przygotowanie i podpisanie z p. Barbarą Michejdą – Pinno umowy w sprawie „Donacji im. Zbigniewa Michejdy”, z której dofinansowane będą zakupy zbiorów dla Książnicy Cieszyńskiej.

1.9 Zorganizowanie posiedzenia Rady Programowej.

Komentarz: w 2003 r. nadal wiele uwagi pochłaniały sprawy związane z wdrożeniem do eksploatacji i wyposażeniem nowej siedziby. Zabiegając o likwidację usterek, wśród których szczególnie uciążliwe i trudne do usunięcia okazały się nieszczelności pokrycia dachowego, zalodzenia rynien i gzymsów oraz zawilgocenie zabytkowych piwnic, zrealizowano także kilka przedsięwzięć poprawiających funkcjonalność obiektu, m.in. poprzez modernizację instalacji elektrycznej, doprowadzenie wentylacji do pracowni konserwatorskich i rozbudowę systemu sygnalizacji włamania. Poprawie warunków funkcjonowania biblioteki i zwiększeniu wygody korzystających z jej usług czytelników podporządkowane były również zrealizowane w 2003 r. inwestycje, wśród których za najistotniejsze uznać należy wyposażenie pracowni i Czytelni Zbiorów Specjalnych w nowe meble i komputery, a także zakup cyfrowego aparatu fotograficznego.

Niezwykle angażująca i uciążliwa okazała się realizacja niezbędnych procedur administracyjnych, w szczególności odnoszących się do warunków bezpieczeństwa, ale i związanych z prawidłowym zarządzaniem majątkiem oraz organizacyjną obsługą eksploatacji obiektu, które to zadania – ze względu na szczupłość zatrudnionego w Książnicy personelu administracyjno-księgowego (1,5 etatu) – w znacznej części wykonywane były przez pracowników merytorycznych (wszelkiego rodzaju wewnętrzne kontrole, bieżąca obsługa i nadzór nad konserwacjami i naprawami infrastruktury technicznej, zamówienia etc), negatywnie odbijając się na tempie i zakresie realizacji podstawowych zadań biblioteki.

W sferze finansowej do sukcesów zaliczyć należy pozyskanie trzeciej już z kolei dotacji z CBC Phare (na projekt „Elektroniczny słownik biograficzny Śląska Cieszyńskiego”) oraz dofinansowania projektu realizowanego w ramach poprzedniej edycji konkursu CBC Phare („Bibliotheca Tessinensis”), przyznanego bibliotece przez Urząd Marszałkowski w Katowicach oraz Komitet Badań Naukowych. Niestety, w 2003 r. Książnica Cieszyńska po raz pierwszy w swojej historii nie otrzymała jakiegokolwiek dotacji z Ministerstwa Kultury. Fiaskiem również zakończyły się jej podjęte wspólnie z ZG MZC starania o uzyskanie wsparcia cieszyńskich samorządów gminnych i powiatowych dla prac nad bibliografią

publicystyki historycznej na łamach prasy Śląska Cieszyńskiego, który to projekt – systematycznie realizowany już od 1993 r. – musiał zostać w tych okolicznościach zawieszony. Bardzo korzystne, również w wymiarze materialnym, okazało się dla Książnicy nawiązanie współpracy z rodem Michejdów, którego reprezentantka, pani Barbara Michejda – Pinno ustanowiła donację, stanowiącą dla biblioteki dodatkowe źródło finansowania zakupów zbiorów, w tym przede wszystkim trudno do tej pory dla Książnicy osiągalnych publikacji zagranicznych.

2 Gromadzenie, ewidencja, opracowanie i udostępnianie zbiorów

2.1 Bieżące prace bibliotekarskie

2.1.1 Prace organizacyjne i koncepcyjne:

- 2.1.1.1 sporządzenie wykazu aktualnej dokumentacji inwentarzowej Książnicy Cieszyńskiej,
- 2.1.1.2 sporządzenie schematu aparatu wyszukiwawczego Książnicy Cieszyńskiej przeznaczonego dla czytelników,
- 2.1.1.3 nowelizacja zasad opracowania przewodnika regionalnego,
- 2.1.1.4 przeprowadzenie skontrum zespołu rękopisów biblioteki Leopolda Jana Szersznika,
- 2.1.1.5 likwidacja katalogu mikroform (włożenie kart mikroform do katalogów odpowiednich kategorii zbiorów),
- 2.1.1.6 udostępnienie w Internecie zdigitalizowanej dokumentacji zbiorów rękopiśmiennych (opracowanie przewodnika po rękopiśmiennych zbiorach KC i ich dokumentacji oraz przygotowanie interfejsu umożliwiającego prezentację zeskanowanej w 2002 r. dokumentacji – ok. 11 000 plików graficznych) oraz katalogu biblioteki Leopolda J. Szersznika (melioracja katalogu oraz ponowne szeregowanie, wg ujednoliconych i skorygowanych haseł, zeskanowanie katalogu - ok. 13 000 plików graficznych oraz przygotowanie interfejsu umożliwiającego prezentację zeskanowanego katalogu).

2.1.2 Prace związane z gromadzeniem (śledzenie rynku wydawniczego i księgarskiego, utrzymywanie kontaktu z wydawnictwami i redakcjami, dokonywanie zakupów, przyjmowanie darów, prowadzenie wymiany, prenumerata, akcesja) - w 2003 r. zbiory Książnicy Cieszyńskiej powiększyły się o 2 049 jedn. o łącznej wartości 42 005, 72 zł, w tym w drodze zakupów – o 393 jedn. o wartości 9 177,22., a poprzez dary - o 1 560 jedn. o wartości 30 228,50 zł; *szczegółowa statystyka – zał. nr 2, tab. I.*

2.1.3 Prace związane z inwentaryzowaniem i opracowywaniem nabytków (zinwentaryzowano i skatalogowano wszystkie materiały nabyte w drodze zakupów, a także mniejsze partie darów - *szczegółowa statystyka – zał. nr 2, tab. II.*; książki, czasopisma oraz rękopisy, wchodzące w skład większych partii darów, które w 2003 r. wpłynęły do Książnicy, a mianowicie spuścizny Kazimierza Fobera, Rudolfa Ramszy oraz rodziny Michejdów – zostaną opracowane i zinwentaryzowane w 2004 r.).

2.1.4 Kontynuacja procesu opracowania i inwentaryzacji nabytków z ostatnich lat (*szczegółowa statystyka – zał. nr 2, tab. II.*):

2.1.4.1 Opracowanie

2.1.4.1.1 zakończenie opracowania książek i kontynuacja opracowania czasopism (głównie ze zbiorów Stanisława Zahradnika) nabytych w 2002 r. (skatalogowanie lub rozszerzenie opisów katalogowych, tematowanie, korekta, wydruk kart, włożenie kart do katalogów),

2.1.4.1.2 zakończenie opracowania książek pochodzących ze spuścizn Oswalda Guziura, Henryka Trzaskalika i Tadeusza Kozerskiego (skatalogowanie lub rozszerzenie opisów katalogowych, korekta bazy, wydruk kart, włożenie kart do katalogów),

2.1.4.1.3 zakończenie opracowania rękopisów pochodzących ze spuścizn, które wpłynęły do Książnicy w latach ubiegłych (Henryka Trzaskalika, Oswalda Guziura i Jana Brody),

2.1.4.1.4 kontynuacja opracowania książek pochodzących ze zbiorów Marii Skalickiej (zakończenie procesu katalogowania; na 2004 r. zaplanowano korektę bazy, wydruk kart, włożenie kart do katalogów),

2.1.4.1.5 kontynuacja opracowania czasopism pochodzących ze spuścizn Oswalda Guziura i Henryka Trzaskalika (katalogowanie, korekta bazy, wydruk kart, włożenie kart do katalogów),

2.1.4.1.6 rozpoczęcie opracowania książek przekazanych w 2001 r. przez Bibliotekę Miejską w Cieszynie (skatalogowanie i korekta bazy; wydruk kart i ich włożenie do katalogu zaplanowano na 2004 r.),

2.1.4.1.7 zakończenie opracowania dżs-ów za rok 2000 w pełnym stopniu szczegółowości (uzupełnienie jednostek, skatalogowanie, korekta opisów),

2.1.4.2 inwentaryzacja:

2.1.4.2.1 zakończenie inwentaryzacji czasopism zakupionych od Stanisława Zahradnika,

2.1.4.2.2 zakończenie inwentaryzacji spuścizn (książki, czasopiśma, zbiory specjalne) Oswalda Guziura, Henryka Trzaskalika i Tadeusza Kozerskiego,

2.1.5 Prowadzenie ewidencji (234 jedn.) i obrotu drukami zbędnymi.

2.1.6 Obsługa czytelników i wypożyczalni międzybibliotecznej (rejestracja 427 czytelników, 1373 odwiedzin; udostępnienie: 2688 druków zwartych, 2387 roczników czasopism, 429 mikrofilmów., 39 starych druków, 186 rękopisów, 10 jednostek kartografii, 67 jednostek udostępnionych za pośrednictwem wypożyczalni międzybibliotecznej)

- 2.1.7 Udzielanie informacji doraźnych i opracowywanie kwerend (19 kwerend i 336 informacji).
- 2.1.8 Upowszechnianie informacji o usługach bibliotecznych oferowanych przez Książnicę.
- 2.2 Porządkowanie i opracowanie starego zasobu (*szczegółowa statystyka – zał. nr 2, tab. II.*):
 - 2.2.1 czasopisma (kompletowanie poszczególnych tytułów, całościowe opracowanie - realizowane stopniowo, w miarę nabywania numerów czasopism uzupełniających ciągi posiadanych tytułów),
 - 2.2.2 stare druki z księgozbioru Józefa I. Kraszewskiego (zakończenie procesu katalogowania w drugim stopniu szczegółowości),

Komentarz: w 2003 r., zgodnie z założeniem przyjętym już na początku 2002 r., główne wysiłki w sferze prac bibliotecznych skoncentrowano na opracowywaniu i ewidencji ciągle rosnącej liczby nabytków, jakie po wprowadzeniu się Książnicy do nowej siedziby zaczęły wpływać do zbiorów biblioteki w drodze darów i depozytów. Intensywność owego zjawiska nie uległa zmniejszeniu także w 2003 r., czego wymownym świadectwem jest fakt, iż dary stanowią aż 72% łącznej wartości wszystkich ubiegłorocznych wpływów biblioteki (zakupy – 22%!). Mimo więc, iż niemal całkowicie zawieszono opracowanie dawnego zasobu Książnicy, w którym to zakresie ograniczono się jedynie do finalizacji rozpoczętego jeszcze w 2002 r. procesu katalogowania zespołu starych druków z księgozbioru Józefa I. Kraszewskiego, liczba pozyskanych w ostatnich latach i wymagających opracowania nabytków, w tym – co należy podkreślić – obiektów o dużej wartości i w istotnym stopniu uzupełniających niektóre kategorie zbiorów Książnicy (np. dawne cieszyńskie czasopisma regionalne, czy rękopiśmienne *cieszyniana*), pozostaje niewspółmierna do szczyptych możliwości kadrowych jakimi dysponuje biblioteka i tylko częściowo zdołano pozyskane w ostatnich latach materiały – w tym głównie czasopisma, w odniesieniu do których zaległości były największe – skatalogować i zewidencjonować. Co więcej, istnieje prawdopodobieństwo, że również w przyszłości, zwłaszcza jeśli zbiory Książnicy rozrastać się będą w obecnym tempie, a jednocześnie dalszej intensyfikacji ulegnie działalność popularyzacyjna placówki (vide pkt. 4.1. – 4.19), bądź też wzrosną jej obciążenia związane z realizacją biurokratycznych procedur (vide komentarz do pkt. 1.), Książnica zmuszona będzie nadal ograniczać zakres swoich prac ściśle bibliotecznych, poprzestając na rejestracji nabytków i – być może – całkowicie rezygnując z katalogowania historycznego zasobu. Ta właśnie konstatacja sprawiła, iż wykorzystując możliwość zatrudnienia stażystów (informatyków), których wynagrodzenie nie obciąża budżetu biblioteki, zintensyfikowano prace nad digitalizacją katalogów i inwentarzy manualnych, w 2003 r. udostępniając w Internecie wirtualną dokumentację dawnych rękopiśmiennych zbiorów biblioteki oraz - w tej samej formie – katalog kolekcji Leopolda J. Szersznika (łącznie ok. 24 tys. plików graficznych), które to narzędzia wraz z dostępnymi od 1999 r. katalogowymi i bibliograficznymi bazami danych, obecnie zawierającymi już niemal 70 tys. rekordów (w tym w 2003 r. dodano ponad 3 000 rekordów katalogowych, ok. 100 bibliograficznych oraz blisko 1 500 faktograficznych), tworzyć zdają się poważne instrumentarium wyszukiwawcze, obejmujące jednak zaledwie około połowy zbiorów biblioteki. Argumentem przemawiającym na rzecz dalszej rozbudowy serwisów internetowych jest zwiększająca się liczba odwiedzin sieciowej witryny Książnicy Cieszyńskiej, która w 2003 r. otwarta została ok. 6 400 razy (z tego w wersji polskojęzycznej 6 000, a w wersji niemieckojęzycznej 400), podczas gdy w 2002 r. liczba ta wyniosła tylko ok. 4 300 (a w latach 1997 – 2001 łącznie: ok. 3 000), a także częstotliwość korzystania z katalogów on-line, które w tym okresie uruchomione zostały ok. 1 500 razy (w 2002 r. 1 200 razy, a w latach 1999 – 2001 łącznie: 1 600 razy). Dalszemu zwiększeniu nie uległa za to frekwencja w czytelnich i liczby udostępnionych materiałów, które w wyraźny sposób wzrastały od 2000 r., po oddaniu do użytku nowej siedziby biblioteki, a w 2003 r. utrzymały się już tylko na poziomie roku poprzedniego.

- 3.1 Kontrola warunków klimatycznych w pomieszczeniach magazynowych, a także stanu zbiorów pod względem biologicznym, mikrobiologicznym, chemicznym i technicznym oraz podejmowanie czynności przeciwdziałających zagrożeniom.
- 3.2 Przeprowadzenie selektywnego przeglądu całości zbiorów pod względem technicznym, mikrobiologicznym i chemicznym, w celu dokonania oceny stanu ich zachowania po umieszczeniu w nowej siedzibie oraz aktualizacji perspektywicznego programu ochrony i konserwacji.
- 3.3 Przeprowadzenie selektywnych badań stanu zakwaszenia zbiorów (na zlecenie Uniwersytetu Jagiellońskiego).
- 3.4 Przeprowadzenie dezynfekcji całości zbiorów Parafii Św. Marii Magdaleny w Cieszynie, przejętych przez Książnicę w 2002 r., a także wytypowanych obiektów z pozostałych kolekcji (31 wsadów + 203 wol. metodą przekładkową).
- 3.5 Przeprowadzanie dezynfekcji i dezynsekcji na zlecenia zewnętrzne (5 wsadów).
- 3.6 Zakończenie kompleksowej konserwacji 1 starego druku (sygn.: SD II 1943), 1 wielkoformatowego dokumentu pergaminowego będącego własnością Parafii Ewangelicko – Augsburskiej w Cieszynie), 14 nieoprawnych jednostek rękopiśmiennych typu archiwalnego.
- 3.7 Przeprowadzenie konserwacji zachowawczej 31 oprawnych wol. oraz 2 nieoprawnych jednostek rękopiśmiennych typu archiwalnego.
- 3.8 Wykonywanie drobnych napraw introligatorskich (166 wol.) oraz oprawianie książek ze zbiorów współczesnych i zabytkowych (14 wol.).
- 3.9 Wykonywanie ochronnych obwolut i/lub pudeł ochronnych z kartonu bezkwasowego na wytypowane książki ze starego zasobu (113 sztuk) oraz galanterii introligatorskiej (16 sztuk).
- 3.10 Wykonywanie (270 negatywów) oraz katalogowanie dokumentacji fotograficznej (790 rekordów).
- 3.11 Konsultacje w zakresie ochrony i konserwacji zbiorów dla Muzeum Śląska Cieszyńskiego, Muzeum im. Zofii Kossak – Szatkowskiej w Górkach Wielkich oraz „Książnicy Cisownickiej”.

Komentarz: Dział Ochrony i Konserwacji Zbiorów, który po zmianach personalnych w 2002 r. oraz na skutek długotrwałego zwolnienia chorobowego jednej z pracownic, działał w 2003 r. w osłabianym składzie, swoją aktywność skoncentrował przede wszystkim na profilaktyce i ochronie. W tej sferze za najistotniejsze przedsięwzięcie uznać należy przeprowadzenie kompleksowego przeglądu całości zbiorów, pozwalającego na dokonanie oceny stanu ich zachowania po przeprowadzeniu i umieszczeniu w nowych warunkach, a zarazem dającego podstawę do zarysowania programu dalszych działań i weryfikacji perspektywicznego programu ochrony i konserwacji historycznych zasobów Książnicy. Kolejnym ważnym przedsięwzięciem zrealizowanym w 2003 r. było przeprowadzenie dezynfekcji całego, przejętego w 2002 r. w depozyt, księgozbioru cieszyńskiego Dekanatu i Parafii Św. Marii Magdaleny. Na mniejszą skalę prowadzono konserwację, finalizując kompleksowe prace konserwatorskie w odniesieniu do jednego starego druku oraz kilkunastu nieoprawnych rękopisów. Przedsięwzięciem o wyjątkowym charakterze było poddanie konserwacji wielkoformatowego dokumentu pergaminowego, należącego do Parafii Ewangelicko-Augsburskiej. W ramach współpracy z innymi cieszyńskimi instytucjami sprawującymi pieczę nad zabytkowymi zbiorami bibliotecznymi Dział

4 **Działalność kulturalno - oświatowa, bibliograficzna, dokumentacyjna i wydawnicza** (szczegółowe statystyki – zał.: nr 2., tab. I., nr 4., tab. II. i III.)

- 4.1 Wystawy (frekwencja łączna: 2 898 zwiedzających)
 - 4.1.1 Podziemie zbrojne na Podbeskidziu (1-31.01.2003; wystawa planszowa katowickiego Oddziału IPN, otwarta w 2002 r.)
 - 4.1.2 „Hań downi na dziedzinie”. Cieszyńskie piśmiennictwo etnograficzne (1.02.-18.04.2003)
 - 4.1.3 Biblioteka i archiwum Parafii św. Marii Magdaleny w Cieszynie: historia i księgozbiór (26.04. – 4.07.2003)
 - 4.1.4 Bukowina – Europa w miniaturze (6.06.-27.06.2003; we współpracy z Cieszyńskim Oddziałem PTH)
 - 4.1.5 „Obrazy i obrazki” – wystawa prac malarskich Józefa Mackowskiego (18.06.-26.09.2003)
 - 4.1.6 Cieszyńskie rody. Michejdowie (14.07.-26.09.2003)
 - 4.1.7 Zaolzie 1938. Dokumenty – relacje – opinie (3.10.-31.12.2003)
- 4.2 Udział w trzeciej edycji „Skarbów z Cieszyńskiej Trówały”.
 - 4.2.1 „Michejdowie we wspomnieniach i anegdocie” - spotkanie z przedstawicielami rodu Michejdów, kończące wystawę pt.: „Cieszyńskie rody. Michejdowie”,
 - 4.2.2 Warsztaty edukacyjne dla uczniów szkół podstawowych „Jak powstaje papier” (realizacja firma Art. Papier),
 - 4.2.3 „HABENT SUA FATA LIBELLI” - zajęcia warsztatowe dla miłośników książki,
 - 4.2.4 „Ślady pozostawione przez historię – zniszczenia zbiorów bibliotecznych i ich przyczyny” - zajęcia warsztatowe dla miłośników książki,
 - 4.2.5 Wystawa prac plastycznych Jarosława Stocha (26.09.-31.12.2003).
- 4.3 Prowadzenie pokazów i wykładów poświęconych kulturze piśmienniczej dla młodzieży szkolnej (frekwencja: 121 lekcji dla 2 797 uczniów).
- 4.4 Udział w „Święcie Trzech Braci” - zorganizowanie uroczystości przekazania pergaminu („Pamiętka założenia i budowy Kościoła Jezusowego w Cieszynie”) należącego do Parafii Ewangelicko – Augsburskiej w Cieszynie, zakonserwowanego w Książnicy Cieszyńskiej.
- 4.5 Udział w imprezach towarzyszących festiwalowi filmowemu „Era Nowe Horyzonty” - wystawa projektów kostiumów filmowych (do filmów: "Perła w koronie", "Wielka miłość Balzaka", "Ziemia obiecana", "Noce i dnie", "Dagny", "Okrągły tydzień", "Królowa Bona") Barbary Ptak (17.07.-26.07.2003).

- 4.6 Udział, przygotowanie i wygłoszenie referatu na temat ochrony zbiorów Książnicy Cieszyńskiej na konferencji w Görlitz.
- 4.7 Udział w pracach Komisji Bibliografii Regionalnej SBP w Warszawie.
- 4.8 Zorganizowanie spotkania autorskiego z prof. dr. hab. Markiem Kazimierzem Kamińskim, autorem prac poświęconych dziejom stosunków polsko – czeskich.
- 4.9 „Wieczór z Janem Wantułą (w 50. rocznicę śmierci)”, połączony z promocją „Pamiętników” i spotkaniem z Władysławem Sosną, ich wydawcą.
- 4.10 Aktualizacja bibliografii zawartości Kalendarza Cieszyńskiego (38 rekordów).
- 4.11 Gromadzenie materiałów do bieżącej bibliografii Książnicy Cieszyńskiej (59 rekordów).
- 4.12 Uzupełnianie „Bibliografii książki cieszyńskiej 1990-2001 (8 rekordów).
- 4.13 Prowadzenie pełnotekstowej kartoteki regionalnej (1 476 rekordów).
- 4.14 Realizacja pierwszego etapu projektu: »Wspólne korzenie«. Uruchomienie serii wydawnictw źródłowych pt. „BIBLIOTHECA TESSINENSIS” i publikacja jej pierwszego tomu pt.: „Herbarz szlachty cieszyńskiej Leopolda Jana Szersznika” (opracowanie we współpracy z partnerem zagranicznym instrukcji wydawniczej oraz zawarcie umowy z głównym wykonawcą; termin zakończenia realizacji całego projektu – 31.07.2004 r.).
- 4.15 Przygotowanie części materiałów do planowanej na 2004 r. publikacji poświęconej działalności Książnicy Cieszyńskiej z okazji jubileuszu dziesięciolecia jej istnienia.
- 4.16 Publikacje naukowe i popularnonaukowe poświęcone zbiorom Książnicy i jej działalności (w *zał. nr 5.*)
- 4.17 Uruchomienie „Cieszyńskiej Biblioteki Wirtualnej” (zeskanowanie ponad 60 tytułów – ok. 7 000 plików graficznych, przygotowanie witryny internetowej prezentującej CBW).
- 4.18 Rozpoczęcie prac nad przygotowaniem multimedialnej prezentacji wystawy „Cieszyńskie rody. Michejdowie”.
- 4.19 Współpraca ze Społecznym Komitetem Budowy Pomnika Ks. Leopolda Jana Szersznika.

Komentarz: działalność popularyzacyjna stanowiła jedną z kluczowych sfer aktywności Książnicy Cieszyńskiej w 2003 r. Obok uczestnictwa w imprezach ogólnomiejskich, tzn. „Święcie Trzech Braci”, „Skarbach z Cieszyńskiej Tróły”, Festiwalu Filmowym „Era Nowe Horyzonty”, biblioteka organizowała także spotkania autorskie połączone z promocjami nowych publikacji, różnego typu prezentacje dla odwiedzających Cieszyn oficjalnych gości i turystów, a przede wszystkim lekcje biblioteczne, w których w minionym roku wzięła udział rekordowa liczba uczestników (121 lekcji dla 2 797 uczniów, podczas gdy w 2002 r. odbyły się 94 lekcje dla 1912 uczniów). Największą jednak popularnością cieszyły się otwarte w Książnicy wystawy, które zwiedziło łącznie ok. 3 000 osób (w 2002 r. niespełna 1 400). W 2003 r. biblioteka udostępniła aż osiem ekspozycji, z których cztery przygotowała samodzielnie. Najbardziej efektowną oprawę uzyskała wystawa „Cieszyńskie rody. Michejdowie” i jej przygotowanie pochłonęło też najwięcej czasu. Efektem jednak owego przedsięwzięcia, poza szeroko rozumianą promocją placówki, są przekazane do zbiorów Książnicy

pokażne partie materiałów archiwalnych, które w sumie składają się już niemal na rodowe archiwum Michejdów.

Ze względów, o których była już mowa (vide komentarz do pkt. 1.), w 2003 r. nie prowadzono na większą skalę prac bibliograficznych. Kontynuowano za to tworzenie pełnotekstowej kartoteki regionalnej, która obejmuje już ponad 11 000 rekordów, a dzięki projektowi „Elektroniczny Słownik Biograficzny Śląska Cieszyńskiego”, którego realizacja zainicjowana zostanie w 2004 r., ma szansę zostać w znacznym stopniu dopełniona i dopracowana. Wykorzystując możliwości, jakie stworzyła obecność stażysty informatyka, zdecydowano się także na wzbogacenie serwisów internetowych Książnicy o wirtualną bibliotekę, w której udostępniono ok. 60 publikacji, składających się na kanon dawnej cieszyńskiej literatury historycznej. Równocześnie rozpoczęto przygotowania do udostępnienia w Internecie multimedialnych wersji kilku ze zorganizowanych przez Książnicę wystaw. W najbardziej zaawansowanym stadium znajdują się prace nad prezentacją ekspozycji poświęconej Michejdom. Równocześnie z realizacją prac popularyzacyjnych i dokumentacyjnych, Książnica kontynuowała także działalność naukową. W tej dziedzinie przedsięwzięciem, które zyskać może wysoką rangę, inicjując zarazem nową formę naukowej i wydawniczej aktywności placówki, jest projekt „Bibliotheca Tessinensis”. Rozpoczęty w sierpniu 2003 r., finalizacji doczeka się w lipcu 2004 r., przynosząc w efekcie publikację genealogicznych i heraldycznych materiałów ks. Leopolda J. Szersznika, mających stanowić pierwszy tom serii wydawnictw źródłowych Książnicy.

Cieszyn 11.02.2004

DOCHODY POZABUDŻETOWE W 2003 r.

Pochodzenie	Wysokość	Przeznaczenie
Urząd Marszałkowski w Katowicach	2 000,00 zł	Dofinansowanie projektu „Bibliotheca Tessinensis”
CBC „Phare”	Przyznana kwota: 7 701,00 EUR	
	Wpłacona zaliczka: 13 727,70 zł	
	Przyznana kwota: 7 701,00 EUR	Dofinansowanie projektu „Elektroniczny Słownik Biograficzny Śląska Cieszyńskiego”
Urząd Miejski w Cieszynie	800,00 zł	Dofinansowanie pokazu „Jak powstaje papier”, zorganizowanego w ramach „Skarbów z Cieszyńskiej Trowły”
Donacja im. Zbigniewa Michejdy	6 978,00 zł	
Dary książkowe z innych źródeł	23 250,50 zł	

DOCHODY WŁASNE W 2003 r.

Źródło	Wysokość
Sprzedaż własnych publikacji	1 786,00 zł
Kopie publikacji udostępnionych w „Cieszyńskiej Bibliotece Wirtualnej”:	341,90 zł
Sprzedaż biletów na wystawy	2 034,50 zł
Lekcje biblioteczne	1 840,00 zł
Usługi reprograficzne	1 977,60 zł
Usługi dezynfekcyjne	859,40 zł
Wynajem pomieszczeń AP w Katowicach	24 144,00 zł
Pozostałe usługi	1 000,00 zł
Odsetki bankowe	3 274,27 zł
Łącznie	37 257,69 zł

Tab. I. ZESTAWIENIE WPLYWÓW BIBLIOTECZNYCH KSIĄŻNICY CIESZYŃSKIEJ ZA 2003 r.

Zespól	L. jedn.	Wartość	ZAKUP		WYMIANA		DARY		STARY ZASÓB		INNE		Numery inwentarzowe
			L. j.	Wartość	L. j.	Wartość	L. j.	Wartość	L. j.	Wartość	L. j.	Wartość	
Książki nowe	940	20 852,61	204	6 888,61	41	1 295,00	695	12 669,00	-	-	-	-	KN 17827-18766
Książki dawne	385	6 664,00	11	147,00	6	150,00	368	6 367,00	-	-	-	-	KD 2204-2588
Czasopisma	533	8 935,60	167	2 023,60	26	795,00	337	6 057,00	-	-	3	60,00	CZ 3175-3707
Rękopisy	84	2 976,00	1	10,00	-	-	83	2 966,00	-	-	-	-	RS AKC. 481-564
DŹS-y	21	25,00	-	-	-	-	21	25,00	-	-	-	-	DŹS 150-170
Ikonografia	22	1 038,50	3	51,00	-	-	19	987,50	-	-	-	-	IG 602-623
Kartografia	36	945,01	6	27,01	1	10,00	29	908,00	-	-	-	-	KG 281-316
CD ROM	3	162,00	1	36,60	-	-	2	132,00	-	-	-	-	CD 21-23
Inne	25	407,00	-	-	-	-	6	117,00	11	240,00	8	50,00	NB 734-758
OGÓLEM	2 049	42 012,32	393	9183,82	74	2 250,00	1 560	30 228,50	11	240,00	11	110,00	
Druki zb.	234	3 249,00	-	-	-	-	234	3 249,00	-	-	-	-	DZ 418-651

Tab. II. ZESTAWIENIE ILOŚCIOWE MATERIAŁÓW BIBLIOTECZNYCH ORAZ REKORDÓW BIBLIOGRAF. I FAKTOGRAF. OPRAC. W 2003 r.

	Dr. zwarte w 1. st. szczeg. (jedn.)	Dr. zwarte w 2. st. szczeg. (jedn.)	Czasop. (tytuły)	St. druki (jedn.)	Rkpsy (jedn.)	DŹS (jedn.)	Ikonogr. (jedn.)	Kartogr. (jedn.)	Dr. zb. (jedn.)	Mikrof. (rekordy)	CD ROM. (jedn.)	Dezyder. (rekordy)	Bibliogr. (rekordy)	Sl. reg. (rekordy)
Liczba opisów	-	1 942	354 tyt. (25 878 zeszc.)	312	111	22	22	36	234	-	6	11	105	1 476
Stan na koniec 2003	POMUZ:19 118	KDN:16 444 TL: 1 973 RAZEM: 18 441	CZ: 1 252 tyt. SPRAWOZD.: 693 tyt. RAZEM: 1 945 tyt.	4 767	679	125	624	320	1 530	496	23	473	9 722	11 099

OCHRONA I KONSERWACJA ZBIORÓW W 2003r.

	KONSERWACJA KOMPLEKSOWA					KONSERWACJA ZACHOWAWCZA						
	Oprawne		Nieoprawne	Wielkoformatowe	Inne	Oprawne		Nieoprawne		Wielkoformatowe	Inne	
	Druki	Rękopisy				Druki	Rękopisy	Z pieczęciami	Bez pieczęci			
Liczba jedn.	1	0	14	1	-	30	1	-	2	-	-	
	OCHRONA									PRACE FOTOGRAFICZNE		
	Naprawy intrologatorskie			Oprawy i zabezpieczenia				Dezynfekcja		Przeglądy	Ilość negatywów	Pozytywy dokumentacja
	Broszury Książki	Oprawy	Inne	Nowe oprawy	Obwoluty	Teczki i pudełka	Zawieszki	Komora	Przekładki			
Liczba jednostek	153	13	-	14	113	16	56	36 wsadów	203 woluminy	1 przegląd całości Księgozbioru; kilka przeglądów nowych nabytków i dla innych instytucji	270	790

Tab. I.: FREKWENCJA W CZYTELNIACH

CZYTELNIA	Liczba zarejstr. czytelników	Liczba odwiedzin	Liczba informacji i kwerend	KATEGORIA UDOSTĘPNIONYCH DOKUMENTÓW BIBLIOTECZNYCH								
				Druki zwarte (woluminy)	Czasopisma (roczniki)	Mikrofilmy (zwoje)	Stare druki (woluminy)	Rękopisy (jednostki inwent.)	Kartografia (jednostki inwent.)	DŹS-y (jednostki inwent.)	Materiały sprow. za pośr. wyp. międzybibl.	Materiały udostępn. za pośr. wyp. międzybibl.
OGÓLNA	427 ¹	1257	332 inf., 8 kwerend	2640	2385	429	1	6	4	-	26 ²	41
ZBIORÓW SPECJALNYCH		116	4 inf., 11 kwerend	44	2	-	29	180	6	-		
ŁĄCZNIE		1373	355	2688	2387	429	30	186	10	-		

Tab. II.: FREKWENCJA NA WYSTAWACH

WYSTAWA	TERMIN	LICZBA GRUP	LICZBA ZWIEDZAJĄCYCH*
Podziemie zbrojne na Podbeskidziu	1-31.01.2003	1 grupa	30
Hań downi na dziedzinie	1.02.-18.04.2003	12 grup	263
Biblioteka i archiwum Parafii św. Marii Magdaleny w Cieszynie: historia i księgozbiór	26.04. – 4 .07.2003	11 grup	356 osób
Bukowina – Europa w miniaturze	6.06.-27.06.2003	Wolny dostęp	
Obrazy i obrazki J. Mackowskiego	18.06.-26.09.2003	-	56
Cieszyńskie rody – Michejdowie**	14.07.-26.09.2003	12 grup	531 osób
Wystawa projektów kostiumów filmowych Barbary Ptak	17.07.-26.07.2003	Wolny dostęp	
Wystawa prac Jarosława Stocha	26.09.-31.12.2003	-	36
Zaolzie 1938**	3.10.-31.12.2003	23 grupy	828 osób
ŁĄCZNIE		59	2898

*Obejmuje zarówno członków zorganizowanych grup, jak i indywidualnych zwiedzających

¹ w tym 133 karty przedłużone oraz 294 nowo zarejestrowane

² podana liczba dotyczy tylko materiałów otrzymanych; liczba wszystkich zamówionych materiałów wynosi 46

Tab. III.: FREKWENCJA NA LEKCJACH BIBLIOTECZNYCH I POKAZACH

ORGANIZATOR	LICZBA LEKCJI	LICZBA UCZESTNIKÓW
Dział Zbiorów Specjalnych	81	1822
Dział Gromadzenia, Opracowania i Udostępniania Zbiorów	30	775
Dział Ochrony i Konserwacji Zbiorów	10	200
ŁĄCZNIE	121	2797

BIBLIOGRAFIA KSIĄŻNICY CIESZYŃSKIEJ ZA ROK 2003

OGÓLNE

1. (net): Perły ksiąźnicy / (net) // *Dziennik Zachodni w Cieszynie*. – 2003, nr 13, s. 3

ZBIORY

2. (cev): Cenne darowizny dla Książnicy : z Donacji im. Zbigniewa Michejdy / (cev) // *Głos Ziemi Cieszyńskiej*. – 2003, nr 31, s. 4

Utworzenie przez Barbarę Michejdę-Pinno Donacji im. Zbigniewa Michejdy, z której finansowane będą zakupy materiałów bibliotecznych; przekazanie Książnicy pierwszych obiektów zakupionych z tego funduszu

3. Sztuchlik, Jolanta: Z Parafii do Książnicy : wywiad z kierowniczką Działu Zbiorów Specjalnych Książnicy Cieszyńskiej Jolantą Sztuchlik / rozmawiał Robert Danel // *Głos Ziemi Cieszyńskiej*. – 2003, nr 19, s. 9

DZIAŁALNOŚĆ

Komputeryzacja

4. (d): Wirtualna biblioteka / (d) // *Głos Ziemi Cieszyńskiej*. – 2003, nr 40, s. 9

Uruchomienie internetowej Cieszyńskiej Biblioteki Wirtualnej

5. Nie tylko dla moli książkowych : Cieszyńska Biblioteka Wirtualna // *Głos Ludu*. – 2003, nr 109, s. 5

Uruchomienie internetowej Cieszyńskiej Biblioteki Wirtualnej

6. Trzcionka, Wojciech: Szersznik myszką wertowany : Książnica uruchomiła niezwykłą internetową bibliotekę / Wojciech Trzcionka // *Dziennik Zachodni : Cieszyn*. – 2003, nr 41, s. 4

Uruchomienie internetowej Cieszyńskiej Biblioteki Wirtualnej

7. (TWO): Najpierw musisz kliknąć, później czytasz : powstała internetowa biblioteka / (TWO) // *Dziennik Zachodni : Bielsko-Biała*. – 2003, nr 236, s. 17

Uruchomienie internetowej Cieszyńskiej Biblioteki Wirtualnej

Konserwacja

8. Brzeżycka, Łucja: Problem zabezpieczania i konserwacji pieczęci lakowych w aspekcie zabezpieczania dużego zespołu archiwaliów (archiwalia Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego w Książnicy Cieszyńskiej) / Łucja Brzeżycka // W: *Konserwacja XXI wieku* / [red. Barbara Drewniewska-Idziak (red. nacz.) i in.]. – Warszawa, 2003.- S. 69-81

9. (d): Konserwatorski majstersztyk : 250-letni dokument uratowany / (d) // *Głos Ziemi Cieszyńskiej*. – 2003, nr 25, s. 11

Uroczyste przekazanie Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Cieszynie dokumentu pergaminowego po konserwacji: "Pamiętka założenia i budowy Kościoła Jezusowego w Cieszynie" z 1750 r. (15.06.2003 r.)

10. (two): Powrót pergaminów / (two) // *Dziennik Zachodni w Cieszynie*. – 2003, nr 25, s. 3

Uroczyste przekazanie Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Cieszynie dokumentu pergaminowego po konserwacji: "Pamiętka założenia i budowy Kościoła Jezusowego w Cieszynie" z 1750 r. (15.06.2003 r.)

Wystawy

Hań downi na dziedzinie. Cieszyńskie piśmiennictwo etnograficzne (1.02.-18.04.2003)

11. (nel): Hańdowni na dziedzinie / (nel) // *Głos Ziemi Cieszyńskiej*. – 2003, nr 8, s. 11

Archiwum i Biblioteka Parafii św. Marii Magdaleny w Cieszynie. Historia i księgozbiór

12. (bib): Biblioteka cieszyńskiej parafii : interesująca wystawa w Książnicy / (bib) // *Głos Ziemi Cieszyńskiej*. – 2003, nr 18, s. 10

Zob. też poz. 3

Bukowina - Europa w miniaturze (6-27.06.2003)

13. Chowaniec, Roman: Bukowina w miniaturze / tekst i zdjęcia Roman Chowaniec // *Głos Ludu.* – 2003, nr 68, s. 6

14. (d): Europa w miniaturze : można ją obejrzeć na wystawie / (d) // *Głos Ziemi Cieszyńskiej.* – 2003, nr 25, s. 5

Obrazy i obrazki Józefa Mackowskiego (18.06.-26.09.2003)

15. E.S.: Obrazy i obrazki Józefa Mackowskiego / E.S. // *Zwrot.* – 2003, nr 9, s. 47

16. (obo): Obrazy i obrazki / (obo) // *Głos Ziemi Cieszyńskiej.* – 2003, nr 26, s. 5

Cieszyńskie rody – Michejdowie (11.07.-26.09.2003)

17. (H. L.): "Cieszyńskie rody - Michejdowie" / (H. L.) // *Głos Ludu.* – 2003, nr 81, s. 2

18. Jaworski, Kazimierz: Cieszyńskie rody - Michejdowie / Kazimierz Jaworski // *Zwrot.* – 2003, nr 9, s. 60-61

19. Morawiec, Halina, Picha, Jadwiga: Cieszyńskie rody : Michejdowie / Halina Morawiec, Jadwiga Picha // *Wiadomości Ratuszowe.* – 2003, nr 16, s. 6

20. (nel): Ród moczary : Michejdowie w Książnicy / (nel) // *Głos Ziemi Cieszyńskiej.* – 2003, nr 31, s. 7

21. (two): To ci ród! / (two) // *Dziennik Zachodni w Cieszynie.* – 2003, nr 29, s. 3

22. (vsz): Szesnastu wspaniałych / (vsz) // *Głos Ziemi Cieszyńskiej.* – 2003, nr 29, s. 4
Zob. też poz. 32, 33

Projekty kostiumów filmowych Barbary Ptak (17-26.07.2003)

23. (mark): Filmowe kostiumy / (mark) // *Głos Ziemi Cieszyńskiej.* – 2003, nr 31, s. 5
Wystawa towarzysząca 3. Festiwalowi Filmowemu "Ewa Nowe Horyzonty"

Zaolzie 1938. Dokumenty - relacje - opinie (2.10.2003 - 23.01.2004)

24. Gamrot, Ceslav: Tragický rok v nové expozici / Ceslav Gamrot // *Horizont.* – 2003, c. 43, s. 10

25. Jaworski, Kazimierz: Zachęta do otwartych i uczciwych rozmów / Kazimierz Jaworski // *Zwrot.* – 2003, nr 11, s. 59-60

26. (kor): Zaolzie 1938 : nowa wystawa w Książnicy Cieszyńskiej / (kor) // *Głos Ludu.* – 2003, nr 115, s. 1

27. (nel): Jak odzyskaliśmy Zaolzie? : nie ma powodów do samobiczowania się / (nel) // *Głos Ziemi Cieszyńskiej.* – 2003, nr 41, s. 5

28. (NET): Temat tabu : w Książnicy Cieszyńskiej czynna jest wystawa, której nie można przeoczyć / (NET) // *Dziennik Zachodni : Bielsko-Biała.* – 2003, nr 240, s. 15

29. (rd): Lekcja Zaolzia : prawda o roku 1938 / (rd) // *Głos Ziemi Cieszyńskiej.* – 2003, nr 46, s. 8-9

30. "Zaolzie 1938" w Książnicy Cieszyńskiej // *Śląsk.* – 2003, nr 11, s. 87

Prelekcje. Spotkania.

31. (d): Wantuła z bliska : wieczór wspomnień w Książnicy / (d) // *Głos Ziemi Cieszyńskiej.* – 2003, nr 47, s. 5

Relacja ze zorganizowanego w Książnicy "Wieczoru z Janem Wantułą" - spotkania z wydawcą pamiątek ustrońskiego bibliofila Władysławem Sosną (12.11.2003 r.)

32. Kula, Józef: Lekcja historii Zaolzia / Józef Kula // *Głos Ludu.* – 2003, nr 41, s. 4

Relacja ze spotkania z historykiem Markiem Kazimierzem Kamińskim (2.04.2003 r.)

33. (micv): Michejdowie odbrązowieni / (micv) // *Głos Ziemi Cieszyńskiej.* – 2003, nr 40, s. 5

Relacja ze spotkania "Michejdowie we wspomnieniach i anegdocie" (27.09.2003 r.), zorganizowanego na zakończenie wystawy "Cieszyńskie rody - Michejdowie"

34. Sosna, Władysław: Rody Cieszyńskie - Michejdowie / Władysław Sosna // *Informator Parafialny Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Cieszynie.* – 2003, nr 11, s. 47-50

Relacja z wernisażu wystawy "Cieszyńskie rody - Michejdowie" (11.07.2003 r.) oraz spotkania "Michejdowie we wspomnieniach i anegdocie" (27.09.2003 r.)

PUBLIKACJE

35. Król, Stefan: Bibliografia publicystyki historycznej na łamach prasy Śląska Cieszyńskiego za lata 1997-1999 / oprac. Stefan Król ; red. Małgorzata Szelong ; Książnica Cieszyńska. – Cieszyn : Książnica Cieszyńska : Zarząd Główny Macierzy Ziemi Cieszyńskiej, 2002. – XIV, 256 s. ; 24 cm. – Indeksy. – ISBN 83-914331-5-3 (KC). - ISBN 83-88271-18-0 (MZC)

Rec.: **(nel):** Bibliografia publicystyki / (nel) // *Głos Ziemi Cieszyńskiej*. – 2003, nr 12, s. 8

Rec.: **(kor):** Pomoc dla badaczy / (nel) // *Głos Ludu*. – 2003, nr 22, s. 7

WSPÓLPRACA Z INNYMI OŚRODKAMI

Dotacje

36. (geg): Genealogia i stalinizm / (geg) // *Głos Ziemi Cieszyńskiej*. – 2003, nr 9, s. 11

Dotacja z funduszy Unii Europejskiej przyznana Książnicy i Ośrodkowi Dokumentacyjnemu Kongresu Polaków w RC w ramach programu Phare CBC na realizację projektu "Biblioteka Tessinensis"

37. (gk): Bez bibliografii ani rusz... : Książnicy Cieszyńskiej potrzebna jest pomoc / (gk) // *Głos Ziemi Cieszyńskiej*. – 2003, nr 30, s. 5

Starania Książnicy o finansowe wsparcie opracowania "Bibliografii publicystyki historycznej na łamach prasy Śląska Cieszyńskiego za lata 2000-2002" przez gminy skupione w Związku Komunalnym Ziemi Cieszyńskiej